

כל בנייני השפה העברית:

הפעיל
הפעל
נפעל
קל – פעל
פעל
פעל
התפעל

בניין הפעיל

הטיית הפועל בבניין זה בכל הגופים לפי השורש ל.ב.ש
שם הפועל - להלביש

עבר	הווה	עתיד	ציווי
הלְבַשְׁתִּי	מְלַבֵּשׁ / מְלַבִּיֶּשֶׁה	אֲלַבֵּשׁ	-
הלְבַשְׁתָּ	מְלַבֵּשׁ	תִּלְבֹּשׁ	הִלְבֵּשׁ
הלְבַשְׁתָּ	מְלַבִּיֶּשֶׁה	תִּלְבִּישׁי	הִלְבִּישִׁי
הלְבִישׁ	מְלַבֵּשׁ	יִלְבִּישׁ	-
הִלְבִּישָׁה	מְלַבִּיֶּשֶׁה	תִּלְבִּישׁי	-
הִלְבִּישְׁנוּ	מְלַבִּישִׁים	נִלְבִּישׁ	-
הִלְבִּישְׁתֶּם	מְלַבִּישִׁים	תִּלְבִּישׁוּ	הִלְבִּישׁוּ
הִלְבִּשְׁתָּן	מְלַבִּישׁוֹת	תִּלְבִּשְׁנָה	הִלְבִּשְׁנָה
הִלְבִּישׁוּ	מְלַבִּישִׁים	יִלְבִּישׁוּ	-
הִלְבִּישׁוּ	מְלַבִּישׁוֹת	תִּלְבִּשְׁנָה	-

חוקים

(זכרו! בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)
עבר

- ה' תחילית מנוקדת בחיריק חסר: הַ
- פ' הפועל מנוקדת בשווא נח.
- ע' הפועל (חוץ מבגופים נסתר, נסתרת, נסתרים ונסתרות) מנוקדת בפתח.

הווה

- מ' תחילית מנוקדת בפתח: מַ
- פ' הפועל מנוקדת בשווא נח.
- ע' הפועל מנוקדת בחיריק מלא.

עתיד

- אותיות אית"ן בראש המילה.

2. אותיות האית"ן מנוקדות בפתח : א י ת נ
 3. פ' הפועל מנוקדת בפתח.
 4. ע' הפועל מנוקדת בחיריק מלא (חוץ מבגופים נוכחות ונסתרות)
- ציווי**

1. ה' תחילית מנוקדת בפתח : ה
2. פ' הפועל מנוקדת בשווא נח.

בניין הפעל

הטיית הפועל בבניין זה בכל הגופים האפשריים לפי השורש ל.ב.ש.

עבר	הווה	עתיד	
הִלְבֵּשְׁתִּי	מִלְבֵּשׁ	אֶלְבֹּשׁ	מדבר (אני)
הִלְבֵּשְׁתָּ	מִלְבֵּשׁ	תִּלְבֹּשׁ	נוכח (אתה)
הִלְבֵּשְׁתָּ	מִלְבֵּשֶׁת	תִּלְבְּשִׁי	נוכחת (את)
הִלְבֵּשׁ	מִלְבֵּשׁ	יִלְבֹּשׁ	נסתר (הוא)
הִלְבֵּשָׁה	מִלְבֵּשֶׁת	תִּלְבְּשִׁי	נסתרת (היא)
הִלְבִּשְׁנוּ	מִלְבִּשִׁים	נִלְבְּשׁוּ	מדברים (אנו)
הִלְבִּשְׁתֶּם	מִלְבִּשִׁים	תִּלְבְּשׁוּ	נוכחים (אתם)
הִלְבִּשְׁתֶּן	מִלְבִּשֹׁת	תִּלְבְּשֶׁנָּה	נוכחות (אתן)
הִלְבִּשׁוּ	מִלְבִּשִׁים	יִלְבְּשׁוּ	נסתרים (הם)
הִלְבִּשׁוּ	מִלְבִּשֹׁת	תִּלְבְּשֶׁנָּה	נסתרות (הן)

חוקים

(זכרו! בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)
כללים בכל הזמנים

1. האות התחילית מנוקדת בקובוץ.
2. פ' הפועל מנוקדת בשווא נח.

עבר

1. ע' הפועל מנוקדת בפתח (חוץ מבגופים נסתרת, נוכחים, נוכחות, נסתרים ונסתרות). חל בע' הפועל תהליך החטפות*.

הווה

1. ע' הפועל מנוקדת בקמץ (חוץ מביחידה).

עתיד

1. ע' הפועל מנוקדת בפתח (חוץ מבגופים נוכחת ונסתרים). בע' הפועל חל תהליך ההחטפות*.

בניין נפעל

הטיית הפועל בבניין זה בכל הגופים לפי השורש פ.ק.ד.

שם הפועל - להפקד

עבר	הווה	עתיד	ציווי
-----	------	------	-------

מדבר (אני)	נִפְקְדָתִי	נִפְקֵד	אֶפְקֵד	-
נוכח (אתה)	נִפְקְדָתְךָ	נִפְקֵדְךָ	תִּפְקֵדְךָ	הִפְקֵדְךָ
נוכחת (את)	נִפְקְדָתְךָ	נִפְקֵדָתְךָ	תִּפְקֵדִי	הִפְקֵדִי
נסתר (הוא)	נִפְקֵד	נִפְקֵד	יִפְקֵד	-
נסתרת (היא)	נִפְקְדָה	נִפְקֵדָתְךָ	תִּפְקֵדְךָ	-
מדברים (אנו)	נִפְקְדָנוּ	נִפְקֵדִים	נִפְקֵד	-
נוכחים (אתם)	נִפְקְדָתְכֶם	נִפְקֵדִים	תִּפְקֵדוּ	הִפְקֵדוּ
נוכחות (אתן)	נִפְקְדָתְכֶן	נִפְקֵדוֹת	תִּפְקֵדְנָה	הִפְקֵדְנָה
נסתרים (הם)	נִפְקֵדוּ	נִפְקֵדִים	יִפְקֵדוּ	-
נסתרות (הן)	נִפְקֵדוּ	נִפְקֵדוֹת	תִּפְקֵדְנָה	-

חוקים

(זכרו! בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)

עבר

1. נ' תחילית מנוקדת בחיריק חסר.
2. פ' הפועל מנוקדת בשווא נח.
3. ע' הפועל מנוקדת בפתח (פרט לנסתרת ונסתרים).
4. ל' הפועל מנוקדת בשווא נח (או לא מנוקדת) (פרט לנסתרים ונסתרות).

הווה

1. נ' תחילית מנוקדת בחיריק חסר.
 2. פ' הפועל מנוקדת בשווא נח.
 3. ע' הפועל מנוקדת בקמץ (חוץ מביחידה).
- עתידי** (חד"ק בכל הגופים פרט למדבר – סד"ק)
1. אותיות אית"ן מנוקדות בחיריק חסר (פרט למדבר).
 2. פ' הפועל דגושה בדגש חזק משלים בגלל נפילת נ' הבניין (תהליך הידמות מלאה).
 3. פ' הפועל מנוקדת בקמץ.
 4. ע' הפועל מנוקדת בצירי חסר (פרט לנוכחת, נוכחים ונסתרים). בע' הפועל חל תהליך ההחטפות*.
- ציווי** (חד"ק בכל הגופים)
1. ה' תחילית מנוקדת בחיריק חסר.
 2. פ' הפועל דגושה בדגש חזק משלים בגלל נפילת נ' הבניין (תהליך הידמות מלאה).
 3. פ' הפועל מנוקדת בקמץ.
 4. ע' הפועל מנוקדת בצירי חסר (פרט לנוכחת ונוכחים).

בניין קל

משקל פֻעַל (לפי כ.ת.ב.)

<u>עבר</u>	
מְדַבֵּר (אני)	כָּתַבְתִּי
נוֹכַח (אתה)	כָּתַבְתָּ
נוֹכַחַת (את)	כָּתַבְתְּ
נִסְתַּר (הוא)	כָּתַב
נִסְתַּרְת (היא)	כָּתַבָּה
מְדַבְּרִים (אנו)	כָּתַבְנוּ
נוֹכַחִים (אתם)	כָּתַבְתֶּם
נוֹכַחוֹת (אתן)	כָּתַבְתֶּן
נִסְתָּרִים (הם)	כָּתְבוּ
נִסְתָּרוֹת (הן)	כָּתְבוּ

משקל פועל (לפי כ.ת.ב.)

<u>הווה</u>	
יחיד	כּוֹתֵב
יחידה	כּוֹתֶבֶת
רבים	כּוֹתְבִים
רבות	כּוֹתְבוֹת

משקל פעול (לפי כ.ת.ב.)

<u>הווה</u>	
יחיד	כָּתוּב
יחידה	כָּתוּבָה
רבים	כָּתוּבִים
רבות	כָּתוּבוֹת

משקל אפעל (לפי ל.מ.ד.)

<u>עתיד</u>	<u>ציווי</u>	
אֶלְמַד	-	מְדַבֵּר (אני)
תִּלְמַד	לְמַד	נוֹכַח (אתה)
תִּלְמְדִי	לְמַדִּי	נוֹכַחַת (את)
יִלְמַד	-	נִסְתַּר (הוא)
תִּלְמַד	-	נִסְתַּרְת (היא)
נִלְמַד	-	מְדַבְּרִים (אנו)
תִּלְמְדוּ	לְמַדוּ	נוֹכַחִים (אתם)

לְמַדָּנָה	תְּלַמְּדָנָה	נוכחות (אתן)
-	יְלַמְּדוּ	נסתרים (הם)
-	תְּלַמְּדָנָה	נסתרות (הן)

משקל אָפֵעַל (לפי ש.ב.ר.ו-ש.פ.ט)

<u>עֵתִיד</u>	<u>צִוּוּי</u>	
אֶשְׁבֵּר	-	מדבר (אני)
תִּשְׁבֵּר	שְׁפִט	נוכח (אתה)
תִּשְׁבְּרִי	שְׁפִטִי	נוכחת (את)
יִשְׁבֵּר	-	נסתר (הוא)
תִּשְׁבֵּר	-	נסתרת (היא)
נִשְׁבֵּר	-	מדברים (אנו)
תִּשְׁבְּרוּ	שְׁפִטוּ	נוכחים (אתם)
תִּשְׁבְּרֶנָּה	שְׁפִטְנָה	נוכחות (אתן)
יִשְׁבְּרוּ	-	נסתרים (הם)
תִּשְׁבְּרֶנָּה	-	נסתרות (הן)

משקל פִּעֵל (לפי י.ש.נ)
משקל זה מציין מצבים

<u>הווה</u>	
יִשֶּׁן	יחיד
יִשְׁנָה	יחידה
יִשְׁנִים	רבים
יִשְׁנוֹת	רבות

משקל פִּעֵל (לפי י.כ.ל)

<u>עבר</u>	<u>הווה</u>	
יָכַלְתִּי	יָכוֹל	מדבר (אני)
יָכַלְתָּ	יָכוֹל	נוכח (אתה)
יָכַלְתְּ	יָכוֹלָה	נוכחת (את)
יָכַל	יָכוֹל	נסתר (הוא)
יָכַלָה	יָכוֹלָה	נסתרת (היא)
יָכַלְנוּ	יָכוֹלִים	מדברים (אנו)
יָכַלְתֶּם	יָכוֹלִים	נוכחים (אתם)
יָכַלְתֶּן	יָכוֹלוֹת	נוכחות (אתן)
יָכְלוּ	יָכוֹלִים	נסתרים (הם)

שם הפועללְבַדֵּק

(רק בשורש ש.כ.ב – לְשַׁכֵּב)

חוקים

(זכרו! בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)

משקל פִּעַל – עבר

1. החטפות ב-ע' הפועל בגופים נסתרת, נסתרים ונסתרות.

2. החטפות ב-פ' הפועל בגופים נוכחים ונוכחות.

משקל פִּעַל – הווה

1. החטפות ב-ע' הפועל ברבים ורבות.

משקל פִּעוּל – הווה

1. החטפות ב-פ' הפועל ביחידה, רבים ורבות.

משקל אִפְעַל – עתיד

1. החטפות ב-ע' הפועל בנוכחת, נוכחים ונסתרים.

2. אות אית"ן בחיריק חסר פרט למדבר.

3. פ' הפועל בשווא נח.

4. פתח ב-ע' הפועל פרט לנוכחת, נוכחים ונסתרים.

משקל אִפְעַל – ציווי

1. פירוק צרור שוואים (הסבר על התופעה בסוף הסיכום) בנוכחת ונוכחים.

משקל אִפְעַל – עתיד

1. החטפות ב-ע' הפועל בנוכחת, נוכחים ונסתרים.

2. אות אית"ן בחיריק חסר פרט למדבר.

3. פ' הפועל בשווא נח.

4. חולם חסר ב-ע' הפועל פרט לנוכחת, נוכחים, נסתרים ומדבר.

משקל אִפְעַל – ציווי

1. פירוק צרור שוואים (הסבר על התופעה בסוף הסיכום) בנוכחת, נוכחים

ונוכח.

משקל פִּעַל – הווה

1. החטפות ב-פ' הפועל ביחידה, רבים ורבות.

משקל פִּעַל – עבר

1. החטפות ב-פ' הפועל בנוכחים ונוכחות.

2. חוק ניקוד הברות (אין צורך לדעת מה זה) בנוכחים ונוכחות.

משקל פִּעוּל – הווה

1. החטפות ב-פ' הפועל ביחידה, רבים ורבות.

בניין פִּעַל (בניין כבד)הטיית הפועל בבניין זה בכל הגופים לפי השורש ס.פ.ר.

שם הפועל - לְסַפֵּר

עבר	הווה	עתיד	ציווי
סִפַּרְתִּי	מְסַפֵּר	אֶסְפָּר	-
סִפַּרְתָּ	מְסַפֵּר	תִּסְפָּר	סִפֵּר
סִפַּרְתָּ	מְסַפֵּר	תִּסְפָּר	סִפֵּר
סִפַּרְתִּי	מְסַפֵּר	יִסְפָּר	-
סִפַּרְתָּ	מְסַפֵּר	תִּסְפָּר	-
סִפַּרְנוּ	מְסַפֵּר	נִסְפָּר	-
סִפַּרְתֶּם	מְסַפֵּר	תִּסְפְּרוּ	סִפְּרוּ
סִפַּרְתֶּן	מְסַפֵּר	תִּסְפְּרֶנָּה	סִפְּרֶנָּה
סִפַּרְוּ	מְסַפֵּר	יִסְפְּרוּ	-
סִפַּרְוּ	מְסַפֵּר	תִּסְפְּרֶנָּה	-

חוקים

(זכרו! בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)

עבר

1. פ' הפועל בחיריק חסר.
2. ע' הפועל בדגש חזק **תבנית**.
3. ע' הפועל בצירי חסר פרט למדבר, נוכח, נוכחת, מדברים, נוכחים, נוכחות שבהם יש פתח.
4. החטפות ב-ע' הפועל בגופים נסתרת, נסתרים ונסתרות.

הווה

1. מ' תחילית בשווא נע.
2. פ' הפועל מנוקדת בפתח.
3. ע' הפועל בדגש חזק **תבנית**.
4. ע' הפועל מנוקדת בצירי חסר.
5. החטפות ב-ע' הפועל בגופים רבים ורבות.

עתיד

1. אותיות אית"ן בשווא נע פרט ל-א' (אות גרונית).
2. פ' הפועל מנוקדת בפתח.
3. ע' הפועל בדגש חזק **תבנית**.
4. ע' הפועל בצירי חסר.
5. החטפות ב-ע' הפועל בגופים נוכחת, נוכחים ונסתרים.

ציווי

1. פ' הפועל מנוקדת בפתח.
2. ע' הפועל בדגש חזק **תבנית**.
3. ע' הפועל בצירי חסר.

4. החטפות ב-ע' הפועל בגופים נוכחת, נוכחים ונוכחות.

בניין פֻעַל (בניין כבד)

הטיית הפועל בבניין זה בכל הגופים לפי השורש ס.פ.ר.

עבר	הווה	עתיד	
סִפַּרְתִּי	מְסַפֵּר	אֶסְפָּר	מדבר (אני)
סִפַּרְתָּ	מְסַפֵּר	תִּסְפָּר	נוכח (אתה)
סִפַּרְתָּ	מְסַפֵּר	תִּסְפָּרִי	נוכחת (את)
סִפַּר	מְסַפֵּר	יִסְפָּר	נסתר (הוא)
סִפְּרָה	מְסַפֵּר	תִּסְפָּר	נסתרת (היא)
סִפְּרָנוּ	מְסַפְּרִים	נִסְפְּרוּ	מדברים (אנו)
סִפְּרָתֶם	מְסַפְּרִים	תִּסְפְּרוּ	נוכחים (אתם)
סִפְּרָתְךָ	מְסַפְּרִים	תִּסְפְּרָנָה	נוכחות (אתן)
סִפְּרוּ	מְסַפְּרִים	יִסְפְּרוּ	נסתרים (הם)
סִפְּרוּ	מְסַפְּרִים	תִּסְפְּרָנָה	נסתרות (הן)

חוקים

(זכרו!) בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)

עבר

1. החטפות ב-ע' הפועל בגופים נסתרת, נסתרים ונסתרות.

2. דגש חזק **תבניתי** בע' הפועל.

הווה

1. ע' הפועל בדגש חזק **תבניתי**.

עתיד

1. אותיות אית"ן מנוקדות בשווא נע פרט למדבר.

2. החטפות ב-ע' הפועל בנוכחת, נוכחים ונסתרים.

3. ע' הפועל בדגש חזק **תבניתי**.

בניין הַתְּפַעֵל (בניין כבד)

הטיית הפועל בבניין זה בכל הגופים לפי השורש ל.ב.ש.

שם הפועל - לְהִתְלַבֵּשׁ

עבר	הווה	עתיד	ציווי
הִתְלַבֵּשְׁתִּי	מִתְלַבֵּשׁ	אֶתְלַבֵּשׁ	-
הִתְלַבֵּשְׁתָּ	מִתְלַבֵּשׁ	תִּתְלַבֵּשׁ	הִתְלַבֵּשׁ
הִתְלַבֵּשְׁתָּ	מִתְלַבֵּשׁ	תִּתְלַבֵּשִׁי	הִתְלַבֵּשִׁי
הִתְלַבֵּשׁ	מִתְלַבֵּשׁ	יִתְלַבֵּשׁ	-
הִתְלַבֵּשְׁהָ	מִתְלַבֵּשׁ	תִּתְלַבֵּשׁ	-

מְדַבְּרִים (אנו)	הַתְּלַבֵּשְׁנוּ	מִתְּלַבְּשִׁים	נִתְּלַבֵּשׁ	-
נוֹכַחִים (אתם)	הַתְּלַבֵּשְׁתֶּם	מִתְּלַבְּשִׁים	תִּתְּלַבְּשׁוּ	הַתְּלַבֵּשׁוּ
נוֹכַחוֹת (אתן)	הַתְּלַבֵּשְׁתֶּן	מִתְּלַבְּשׁוֹת	תִּתְּלַבְּשֶׁנָּה	הַתְּלַבֵּשְׁנָה
נִסְתָּרִים (הם)	הַתְּלַבֵּשׁוּ	מִתְּלַבְּשִׁים	יִתְּלַבְּשׁוּ	-
נִסְתָּרוֹת (הן)	הַתְּלַבֵּשׁוּ	מִתְּלַבְּשׁוֹת	תִּתְּלַבְּשֶׁנָּה	-

חוקים

(זכרו! בגד כפת מנוקד בדגש קל* במקרה הצורך!!!)
עבר

1. הֵת – לכל אורך הנטייה.
2. פ' הפועל בפתח.
3. החטפות בנסתרת, נוכחים, נסתרים ונסתרות.
4. ב-ע' הפועל הצירי הופך לפתח בגלל תזוזת הטעם בגופים מדבר, נוכח, נוכחת, מדברים, נוכחים ונוכחות.
5. ע' הפועל בדגש חזק **תבניתי**.

הווה

1. מֵת – לכל אורך הנטייה.
2. פ' הפועל בפתח.
3. החטפות ב-ע' הפועל בגופים רבים ורבות.
4. ע' הפועל בדגש חזק **תבניתי**.

עתיד

1. אותיות אית"ן בחיריק חסר פרט למדבר.
2. ת' בשווא נח אחרי אות אית"ן.
3. פ' הפועל מנוקדת בפתח.
4. החטפות ב-ע' הפועל בנוכחת, נסתרים ונוכחים.
5. ע' הפועל בדגש חזק **תבניתי**.

תופעות מיוחדות בבניין התפעל

1. שיכול עיצורים

אם פ' הפועל היא ש/ש'ס אז מיקום פ' הפועל מתחלף עם מיקום ת' הבניין.

*הִתְסַפֵּר ← הִסְתַּפֵּר

2. שיכול עיצורים והידמות חלקית בקוליות

אם פ' הפועל היא ז', אז פ' הפועל תתחלף עם ת' הבניין ו-ת' הבניין תהפוך לאות ד'.

*הִתְזַמֵּן ← הִזְתַּמֵּן

3. שיכול עיצורים והידמות חלקית בנחציות

אם פ' הפועל היא צ', אז פ' הפועל תתחלף עם ת' הבניין ו-ת' הבניין תהפוך לאות ט'.

*הִתְצַלֵּם ← הִצְתַּלֵּם

4. התלכדות עיצורים ודגש משלים

אם פ' הפועל היא ת', אז יתרחש תהליך התלכדות עיצורים וה-ת' ה"חדשה" תהיה דגושה בדגש חזק משלים.

*התתמם ← התמם

5. הידמות מלאה

אם פ' הפועל היא ד/ט אז יתרחש תהליך הידמות מלאה.

*התטמן ← *הטטמן ← הטמן

הבניינים הסבילים

- נפעל הוא לעיתים הבניין הסביל של בניין קל. שבר/נשבר
- הפעל הוא הבניין הסביל של בניין הפעיל. השלים/השלים
- פעל הוא הבניין הסביל של בניין פעל. ספר/ספר

תופעות כלליות

תהליך ההחטפות

תהליך שבו הטעם זז מהתנועה ולכן התנועה הופכת לשווא נח.

זהה גם לחוק החיטוף:

1. פתח (ותנועות אחרות) יכול לבוא רק כאשר הטעם מעליו.
2. כשהטעם זז הפתח לא יכול להתקיים והוא נחטף – הופך לשווא נע.

דגש קל

דגש קל בא באותיות בגד כפת כאשר הן באות בתחילת מילה או אחרי שווא נח.

תופעת ההידמות המלאה

בבניין נפעל, בזמנים עתיד, ציווי ושם הפועל, נשמטת נ' הבניין. לכן, הני' מידמה לעיצור שאחריה ולאחר מכן נבלעת הני' והעיצור הופך להיות דגוש בדגש משלים.

דוגמא: *אנפקד ← *אפפקד ← אפקד

פירוק צרור שוואים ושווא מרחף

כאשר באים שני שוואים (צרור שוואים) בתחילת מילה, לא ניתן להגות את המילה. לכן, השווא הראשון בצרור הופך לחיריק חסר והשווא השני הוא שווא מרחף (ואחריו לא בא דגש קל).

*שפטי ← שפטי